

ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ: ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΙΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ACE

Θέμα: Απολογισμός Γενικής Συνέλευσης ACE & Διεθνούς Συνεδρίου ARCH-E (Βρυξέλλες)

(Συνοπτικά)

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ & ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ

Κατά το προηγούμενο διάστημα, η Ελληνική Αντιπροσωπεία —αποτελούμενη από τους **Δημήτρη Ξυνομηλάκη, Όλγα Πάππα, Όλγα Βενετσιάνου και Έλενα Λαϊνά**— εκπροσώπησε τη χώρα μας στις θεσμικές διαδικασίες του Συμβουλίου Αρχιτεκτόνων της Ευρώπης (ACE) στις Βρυξέλλες. Οι εργασίες περιλάμβαναν τη Γενική Συνέλευση του οργάνου και το εξειδικευμένο διεθνές συνέδριο με τίτλο “*ARCH-E x ACE conference on Architectural Design Competitions*”.

Οι διεργασίες φιλοξενήθηκαν στο εμβληματικό κτήριο **Royale Belge (“The Mix Brussels”)**. Το κτήριο αυτό, κορυφαίο δείγμα του βελγικού μπρουταλισμού της δεκαετίας του 1970 (σχεδιασμένο από τους René Stajvels και Pierre Dufau), διασώθηκε από την ερείμωση χάρη σε έναν σύγχρονο αρχιτεκτονικό διαγωνισμό. Η επιτυχής αποκατάσταση και επανάχρησή του από το γραφείο *Caruso St John Architects* αποτέλεσε το ιδανικό ζωντανό παράδειγμα για τις θεματικές του συνεδρίου.

2. ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ “ARCH-E x ACE” (Αρχιτεκτονικοί Διαγωνισμοί)

Το συνέδριο, υπό την αιγίδα του ευρωπαϊκού προγράμματος ARCH-E, επικεντρώθηκε στην ανάγκη αναβάθμισης των **Αρχιτεκτονικών Διαγωνισμών (ADCs)** ως του κύριου εργαλείου για τη διασφάλιση ποιότητας, βιωσιμότητας και κοινωνικής προσβασιμότητας στον δημόσιο χώρο.

Κύρια Συμπεράσματα & Θεματικές Ενότητες:

- **Δίκαιη Πρόσβαση & Δομικές Ανισότητες:** Η έρευνα του ARCH-E (από τους A. Resch και S. Jobst) κατέδειξε ότι τα μικρά και μεσαία γραφεία, καθώς και οι γυναίκες αρχιτέκτονες, αντιμετωπίζουν δυσανάλογα γραφειοκρατικά και οικονομικά εμπόδια συμμετοχής. Τονίστηκε η ανάγκη για πιο ανοιχτές και συμπεριληπτικές διαδικασίες.
- **Οικονομική Αποδοτικότητα μέσω Ποιότητας:** Ανασκευάστηκε η λογική της «χαμηλότερης προσφοράς». Αποδείχθηκε ότι ένας άρτιος αρχιτεκτονικός διαγωνισμός εξοικονομεί πόρους μακροπρόθεσμα, εγγυώμενος τη λειτουργικότητα και την ανθεκτικότητα των κτηρίων.
- **Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις (Green Procurement):** Υπογραμμίστηκε η ανάγκη μετάβασης σε συστήματα ανάθεσης που αξιολογούν τον κύκλο ζωής των έργων, την κλιματική ουδετερότητα και τις αρχές του *New European Bauhaus* (αισθητική, βιωσιμότητα, συμπερίληψη).
- **Κοινή Διακήρυξη ACE - UIA:** Εκδόθηκε κοινό ψήφισμα των δύο κορυφαίων οργανισμών, το οποίο προωθεί μια νέα «κουλτούρα ανταγωνισμού» βασισμένη στην ποιοτική υπεροχή και την κοινωνική αξία.

3. ΕΤΗΣΙΑ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ACE & ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ

Στο πλαίσιο των διοικητικών εργασιών υπό τον Πρόεδρο Daniel Fügenschuh, εξετάστηκαν θεσμικά, οικονομικά και νομοθετικά ζητήματα που επηρεάζουν τον κλάδο σε ευρωπαϊκό επίπεδο:

1. **Επιρροή στην Ευρωπαϊκή Νομοθεσία:** Παρουσιάστηκαν οι επαφές με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη στεγαστική κρίση στην ΕΕ, το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο και την επικείμενη αναθεώρηση της Οδηγίας για τις Δημόσιες Συμβάσεις.
2. **Διεθνής Κινητικότητα (MRA με Καναδά):** Επικυρώθηκε η Συμφωνία Αμοιβαίας Αναγνώρισης προσόντων, που επιτρέπει υπό σαφείς προϋποθέσεις (12ετής εκπαίδευση και εμπειρία) την αμοιβαία άσκηση του επαγγέλματος μεταξύ αρχιτεκτόνων της ΕΕ και του Καναδά.
3. **Καινοτόμα Εργαλεία από Χώρες-Μέλη:** Ξεχώρισαν η παρουσίαση της ψηφιακής πλατφόρμας ανοικτού λογισμικού (Αυστρία-Κροατία) για τον έλεγχο ποιότητας σε διαγωνισμούς, το πρόγραμμα *UREHERIT* (Λιθουανία) για την αποκατάσταση της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ουκρανίας, καθώς και το αυστηρό πρότυπο *Net Zero Carbon* του Ηνωμένου Βασιλείου.

4. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΡΟΣΩΠΗΣΗ & ΔΡΑΣΗ ΣΤΙΣ ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η ελληνική παρουσία ενισχύθηκε σημαντικά μέσω της αναδιάρθρωσης των Ομάδων Εργασίας της ACE, διασφαλίζοντας ενεργό ρόλο στη διαμόρφωση των ευρωπαϊκών πολιτικών:

- **Όλγα Βενετσιάνου:** Ανέλαβε την προεδρία του *Peer Learning Group on Architectural Awards* (Περιοχή: *Achieving Quality*), με στόχο τη θέσπιση αντικειμενικών ποιοτικών κριτηρίων, ενώ συμμετέχει παράλληλα στις ομάδες για την Ψηφιοποίηση (*Digitalization*), το *New European Bauhaus* και τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα.

- **Έλενα Λαϊνά:** Συμμετέχει σταθερά ως Energy Expert στην ομάδα *Environment and Sustainable Architecture*, προωθώντας τις θέσεις των αρχιτεκτόνων για την ενεργειακή εξοικονόμηση και τη βιωσιμότητα, ενώ εντάχθηκε και στις ομάδες *Urban Housing Transformation* και *EU-funded Projects*.

Κατά τη διάρκεια των στρογγυλών τραπέζιων (round tables), η ελληνική πλευρά ανέδειξε τις προκλήσεις ενσωμάτωσης των ευρωπαϊκών οδηγιών στην εθνική νομοθεσία, εστιάζοντας στην ανάγκη υπέρβασης της «χαμηλότερης τιμής» και στην καταπολέμηση του φαινομένου "greenwashing".

5. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ & ΣΗΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η συμμετοχή στις εργασίες κρίνεται εξαιρετικά επωφελής για τη χώρα μας, καθώς οι ευρωπαϊκές εξελίξεις συνδέονται άμεσα με φλέγοντα ελληνικά ζητήματα:

- **Στεγαστική Πολιτική & Επανάχρηση:** Οι στρατηγικές για την προσιτή κατοικία και τη μετατροπή κενών γραφειακών χώρων σε κατοικίες προσφέρουν άμεσες λύσεις για το μεγάλο απόθεμα εγκαταλελειμμένων κτηρίων στα ελληνικά αστικά κέντρα.
- **Αναθεώρηση Δημοσίων Συμβάσεων:** Η επικείμενη αλλαγή της ευρωπαϊκής οδηγίας αποτελεί μοχλό πίεσης για την αναβάθμιση του θεσμού των αρχιτεκτονικών διαγωνισμών στην Ελλάδα, θέτοντας την ποιότητα πάνω από το οικονομικό κόστος.
- **Μεταφορά Τεχνογνωσίας (Net Zero & Ψηφιοποίηση):** Τα παραδείγματα των ψηφιακών πλατφορμών ελέγχου και των προτύπων μηδενικού άνθρακα αποτελούν πολύτιμο οδηγό για την ελληνική τεχνική κοινότητα ενόψει των περιβαλλοντικών στόχων του 2050.

Η δικτύωση με τους ευρωπαϊκούς θεσμούς αποτελεί μια σπουδαία παρακαταθήκη που πρέπει να ενισχυθεί συστηματικά, ενδυναμώνοντας το εξωστρεφές αποτύπωμα των Ελλήνων μηχανικών.

1.

(Ακολουθεί η πλήρης αναλυτική έκθεση)

ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ: ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ACE & ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ARCH-E

Αντικείμενο: Ενημέρωση για τη συμμετοχή της Ελληνικής Αντιπροσωπείας στις εργασίες της Γενικής Συνέλευσης της ACE (GA26/1) του Συμβουλίου Αρχιτεκτόνων της Ευρώπης (ACE), καθώς και στο συνέδριο "Architectural Design Competition Conference του Συμβουλίου Αρχιτεκτόνων της Ευρώπης (ACE) και του προγράμματος ARCH-E στις Βρυξέλλες " που θα διεξαχθούν από 23 έως 24 Απριλίου 2026.

Στις 23 Απριλίου 2026 πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες το διεθνές συνέδριο **ARCH-E x ACE: Architectural Design Competition Conference**, με αντικείμενο τους αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς (Architectural Design Competitions – ADCs) και τον ρόλο τους στη διαμόρφωση ενός ποιοτικού, βιώσιμου και κοινωνικά προσβάσιμου δομημένου περιβάλλοντος στην Ευρώπη.

ΜΕΡΟΣ Α΄: Συνέδριο “ARCH-E x ACE conference on Architectural Design Competitions”

Στο συνέδριο συμμετείχε η Ελληνική Αντιπροσωπεία, αποτελούμενη από τους Δ. Ξυνομηλάκη, Ο. Πάππα, Ε. Λαϊνά & Ο. Βενετσιάνου.

Το συνέδριο διοργανώθηκε στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος ARCH-E, σε συνεργασία με το Architects' Council of Europe, και συγκέντρωσε εκπροσώπους ευρωπαϊκών θεσμών, επαγγελματικών φορέων, πανεπιστημίων, δημόσιων οργανισμών και αρχιτεκτονικών γραφείων από πολλές ευρωπαϊκές χώρες. **Κεντρικός άξονας των συζητήσεων αποτέλεσε η ανάγκη ενίσχυσης των αρχιτεκτονικών διαγωνισμών ως βασικού εργαλείου παραγωγής αρχιτεκτονικής ποιότητας στον δημόσιο χώρο.**

Η εναρκτήρια συνεδρία με τίτλο *«Improving European Architectural Design Competitions towards Affordable, High-Quality Architecture»*, με πρώτο ομιλητή το νέο Πρόεδρο της ACE **Daniel Fügenschuh**, έθεσε το γενικό πλαίσιο των συζητήσεων γύρω από τον ρόλο των αρχιτεκτονικών διαγωνισμών στη διασφάλιση ποιοτικής, βιώσιμης και κοινωνικά προσβάσιμης αρχιτεκτονικής στην Ευρώπη. Κεντρικός ομιλητής (keynote speaker) ήταν ο αρχιτέκτονας του “The Mix” **Adam Caruso**, ο οποίος ανέπτυξε ζητήματα που αφορούν τις διαδικασίες σχεδιασμού υψηλής αρχιτεκτονικής ποιότητας, έδειξε ενδιαφέροντα έργα που έχει υλοποιήσει το γραφείο του μέσω αρχιτεκτονικών διαγωνισμών, ενώ παράλληλα έθιξε το πόσο έχουν αλλάξει οι διαδικασίες των αρχιτεκτονικών διαγωνισμών τα τελευταία 30 χρόνια.

Ακολούθησε η παρουσίαση του προγράμματος ARCH-E από τους συντονιστές του έργου **Anna Resch** και **Sebastian Jobst**, οι οποίοι παρουσίασαν τα αποτελέσματα εκτεταμένης έρευνας που πραγματοποιήθηκε σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες σχετικά με το τοπίο των αρχιτεκτονικών διαγωνισμών στην Ευρώπη. Μέσα από τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν, αναδείχθηκαν σημαντικές ανισότητες και δομικά προβλήματα που εξακολουθούν να επηρεάζουν την αρχιτεκτονική πρακτική, ιδίως για τα μικρά και μεσαία αρχιτεκτονικά γραφεία, τα οποία συχνά αντιμετωπίζουν δυσανάλογα διοικητικά και οικονομικά βάρη κατά τη συμμετοχή τους σε διαγωνιστικές διαδικασίες.

Παράλληλα, ιδιαίτερη αναφορά έγινε στις έμφυλες ανισότητες στον επαγγελματικό χώρο της αρχιτεκτονικής, καθώς παρουσιάστηκαν στοιχεία σύμφωνα με τα οποία οι γυναίκες αρχιτέκτονες εργάζονται σε μεγαλύτερο ποσοστό σε μικρότερα γραφεία, με αυξημένες απαιτήσεις εργασίας και χαμηλότερες αμοιβές σε σχέση με τους άνδρες συναδέλφους τους. Οι παραπάνω διαπιστώσεις ανέδειξαν την ανάγκη διαμόρφωσης πιο δίκαιων, ανοιχτών και

συμπεριληπτικών διαδικασιών στους αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς και γενικότερα στην ευρωπαϊκή αρχιτεκτονική πρακτική.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσίασε η πρώτη θεματική ενότητα σχετικά με το διαφοροποιημένο ευρωπαϊκό τοπίο των αρχιτεκτονικών διαγωνισμών («*The Diverse European ADC Landscape: National Challenges and Recommendations*»), όπου παρουσιάστηκαν οι διαφορετικές εθνικές πρακτικές, τα θεσμικά προβλήματα και οι προτάσεις βελτίωσης των διαδικασιών ανά χώρα. Αναδείχθηκε η ανάγκη για κοινές ευρωπαϊκές αρχές που θα διασφαλίζουν μεγαλύτερη διαφάνεια, ισότιμη πρόσβαση και ποιοτικά κριτήρια αξιολόγησης.

Παράλληλα, η συνεδρία «*Open Competitions, Closed Doors? Perspectives of Architectural Practices*» επικεντρώθηκε στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα αρχιτεκτονικά γραφεία κατά τη συμμετοχή τους σε διαγωνισμούς, όπως το αυξημένο διοικητικό και οικονομικό κόστος, οι υπερβολικές απαιτήσεις τεκμηρίωσης και η περιορισμένη πρόσβαση νέων ή μικρότερων γραφείων σε σημαντικά έργα. Τονίστηκε ιδιαίτερα η ανάγκη διαμόρφωσης πιο ανοιχτών και προσβάσιμων διαδικασιών.

Στη δεύτερη ενότητα του συνεδρίου αναπτύχθηκαν ζητήματα που συνδέουν την ποιότητα της αρχιτεκτονικής με την αποτελεσματικότητα των δημοσίων επενδύσεων («*Efficiency as a Side Effect of Architectural Quality in ADCs*»). Οι ομιλητές υποστήριξαν ότι οι καλά σχεδιασμένοι αρχιτεκτονικοί διαγωνισμοί μπορούν να λειτουργήσουν ως εργαλείο εξοικονόμησης πόρων σε βάθος χρόνου, μέσω καλύτερου σχεδιασμού, λειτουργικότητας και ανθεκτικότητας των έργων.

Εξίσου σημαντική ήταν η συνεδρία «*Opening Doors: Empowering Young and Emerging Practices through ADCs*», όπου συζητήθηκε ο ρόλος των διαγωνισμών στην ενίσχυση νέων και ανερχόμενων αρχιτεκτονικών γραφείων. Τονίστηκε ότι οι διαγωνισμοί αποτελούν συχνά τον μοναδικό μηχανισμό πρόσβασης νέων επαγγελματιών σε έργα υψηλής προβολής και δημόσιου ενδιαφέροντος, συμβάλλοντας στην ανανέωση της αρχιτεκτονικής παραγωγής και στην ενίσχυση της καινοτομίας.

Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στις σύγχρονες ευρωπαϊκές πολιτικές για το 'procurement' και τη βιωσιμότητα, μέσα από τη συνεδρία «*Quality-Based Procurement Mitigating Climate Change*». Οι παρεμβάσεις επικεντρώθηκαν στην ανάγκη μετάβασης από τη λογική της χαμηλότερης οικονομικής προσφοράς προς συστήματα ανάθεσης που αξιολογούν την ποιότητα, την περιβαλλοντική επίδοση, τον κύκλο ζωής των έργων και τη συνολική κοινωνική αξία της αρχιτεκτονικής παρέμβασης σε βάθος χρόνου. Επισημάνθηκε ότι η πράσινη μετάβαση δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς ποιοτικό σχεδιασμό και διεπιστημονική συνεργασία.

Σημαντικό μέρος του συνεδρίου αφιερώθηκε επίσης στην ανάπτυξη εργαλείων, στρατηγικών και ψηφιακών πλατφορμών που υποστηρίζουν τόσο τις αναθέτουσες αρχές όσο και τα αρχιτεκτονικά γραφεία στη διαδικασία των διαγωνισμών («*Tools, Strategies, and Platforms: Supporting Architectural Practices*»). Παρουσιάστηκαν παραδείγματα καλών πρακτικών από διάφορες ευρωπαϊκές χώρες, καθώς και πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στην ενίσχυση της διαφάνειας, της ενημέρωσης και της διακρατικής συνεργασίας.

Αναλυτική Σύνοψη των Θεματικών Ενοτήτων του Συνεδρίου

Το συνέδριο διοργανώθηκε στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος ARCH-E, σε στενή συνεργασία με το ACE, συγκεντρώνοντας εκπροσώπους από ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, επαγγελματικούς φορείς, ακαδημαϊκά ιδρύματα, δημόσιους οργανισμούς και ιδιωτικά γραφεία.

- **Εναρκτήρια Συνεδρία («Improving European Architectural Design Competitions towards Affordable, High-Quality Architecture»):** Ο Πρόεδρος του ACE, Daniel Fügenschuh, έθεσε το γενικό πλαίσιο, υπογραμμίζοντας ότι οι διαγωνισμοί αποτελούν το βασικό εργαλείο για τη διασφάλιση ποιοτικής, οικονομικά προσιτής και κοινωνικά προσβάσιμης αρχιτεκτονικής.
- **Παρουσίαση του Προγράμματος ARCH-E:** Οι συντονιστές του έργου, Anna Resch και Sebastian Jobst, παρουσίασαν τα ευρήματα εκτεταμένης πανευρωπαϊκής έρευνας. Αναδείχθηκαν έντονες ανισότητες και δομικά προβλήματα που επιβαρύνουν κυρίως τα μικρά και μεσαία γραφεία λόγω του δυσανάλογου διοικητικού και οικονομικού κόστους συμμετοχής. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στις έμφυλες ανισότητες στον κλάδο, καθώς τα στοιχεία δείχνουν ότι οι γυναίκες αρχιτέκτονες απασχολούνται σε μεγαλύτερο ποσοστό σε μικρά γραφεία, με αυξημένο φόρτο εργασίας και χαμηλότερες αμοιβές σε σύγκριση με τους άνδρες συναδέλφους τους. Τα συμπεράσματα αυτά κατέδειξαν την ανάγκη για πιο δίκαιες, ανοιχτές και συμπεριληπτικές διαδικασίες.
- **Θεματική Ενότητα I: «The Diverse European ADC Landscape: National Challenges and Recommendations»:** Εξετάστηκαν οι διαφορετικές εθνικές πρακτικές, τα θεσμικά κωλύματα και οι προτάσεις βελτίωσης ανά χώρα, με κοινό παρανομαστή την ανάγκη θέσπισης ενιαίων ευρωπαϊκών αρχών για διαφάνεια και ισότιμη πρόσβαση.
- **Συνεδρία: «Open Competitions, Closed Doors? Perspectives of Architectural Practices»:** Επικεντρώθηκε στα εμπόδια που συναντούν τα γραφεία, όπως οι υπερβολικές απαιτήσεις τεκμηρίωσης και το υψηλό κόστος, γεγονός που αποκλείει νέες ή μικρότερες ομάδες από σημαντικά έργα.
- **Θεματική Ενότητα II: «Efficiency as a Side Effect of Architectural Quality in ADCs»:** Ανατράπηκε η αντίληψη ότι η ποιότητα είναι δαπανηρή. Οι ομιλητές απέδειξαν ότι ένας σωστά σχεδιασμένος διαγωνισμός λειτουργεί ως εργαλείο εξοικονόμησης πόρων σε βάθος χρόνου, εξασφαλίζοντας τη λειτουργικότητα, τη βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητα των έργων.
- **Συνεδρία: «Opening Doors: Empowering Young and Emerging Practices through ADCs»:** Συζητήθηκε ο ρόλος των διαγωνισμών ως του μοναδικού, ουσιαστικά, μηχανισμού που επιτρέπει σε νέους επαγγελματίες να αναλάβουν έργα δημόσιου ενδιαφέροντος, ανανεώνοντας έτσι την αρχιτεκτονική παραγωγή με καινοτόμες ιδέες.
- **Συνεδρία: «Quality-Based Procurement Mitigating Climate Change»:** Αναλύθηκαν οι σύγχρονες ευρωπαϊκές πολιτικές για τις δημόσιες συμβάσεις. Τονίστηκε η ανάγκη απομάκρυνσης από το κριτήριο της χαμηλότερης οικονομικής προσφοράς και η μετάβαση σε συστήματα που αξιολογούν την περιβαλλοντική επίδοση, τον κύκλο ζωής των υλικών και την κοινωνική αξία, επισημαίνοντας ότι η πράσινη μετάβαση απαιτεί διεπιστημονικό ποιοτικό σχεδιασμό.
- **Συνεδρία: «Tools, Strategies, and Platforms: Supporting Architectural Practices»:** Παρουσιάστηκαν βέλτιστες πρακτικές και ψηφιακές πλατφόρμες από διάφορες χώρες, που στοχεύουν στην υποστήριξη των αναθετουσών αρχών και των γραφείων, ενισχύοντας τη διαφάνεια και τη διακρατική συνεργασία.
- **Καταληκτική Συζήτηση: «Fostering a Shared Culture of ADCs through Procurement | Architectural Design Competitions: A Key Policy Tool to Ensure Quality in the Built Environment»:** Υπογραμμίστηκε ότι οι διαγωνισμοί αποτελούν στρατηγικό εργαλείο δημόσιας πολιτικής που επηρεάζει άμεσα την ποιότητα των πόλεων, τη βιωσιμότητα και τη δημοκρατική πρόσβαση στον δημόσιο χώρο, και όχι μια απλή γραφειοκρατική διαδικασία ανάθεσης μελετών.

Κατά τη διάρκεια των πάνελ, εξετάστηκαν επίσης η διαφάνεια στις δημόσιες αναθέσεις, τα εμπόδια στις διασυνοριακές διαγωνιστικές διαδικασίες, καθώς και οι στρατηγικές για ένα κλιματικά ανθεκτικό και μετα-ορυκτό (post-fossil) δομημένο περιβάλλον βάσει των αρχών του **New European Bauhaus** (αισθητική, βιωσιμότητα, συμπερίληψη).

Στο κλείσιμο, ο Thomas Vonier (πρώην πρόεδρος της UIA) αναφέρθηκε στη σημασία των ποιοτικών διαδικασιών ανάθεσης, ενώ η καταληκτική ομιλία του Glenn Micallef (Ευρωπαίου

Επιτρόπου για την Πολιτιστική Κληρονομιά και την Κουλτούρα) υπογράμμισε τη βαρύτητα της **Κοινής Διακήρυξης ACE και UIA**. Η διακήρυξη αυτή, η οποία εκδόθηκε εν όψει του συνεδρίου, επαναβεβαιώνει τη σημασία των δίκαιων διαγωνισμών ως εργαλείων διαφάνειας, καινοτομίας και αρχιτεκτονικής αριστείας, προκρίνοντας τη μακροπρόθεσμη κοινωνική αξία έναντι της μειοδοσίας.

Με την ευκαιρία του Συνεδρίου ACE x ARCH-E για τους Διαγωνισμούς Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες, το Συμβούλιο Αρχιτεκτόνων της Ευρώπης (ACE) και η Διεθνής Ένωση Αρχιτεκτόνων (UIA) εξέδωσαν κοινή δήλωση βασισμένη στις γνώσεις που αποκτήθηκαν μέσω του ARCH-E, επιβεβαιώνοντας τον κρίσιμο ρόλο των διαγωνισμών αρχιτεκτονικού σχεδιασμού (ADCs) στη διαμόρφωση ενός δομημένου περιβάλλοντος υψηλής ποιότητας.

Η ημέρα ολοκληρώθηκε με τις τελικές παρατηρήσεις του Glenn Micallef, ο οποίος ενίσχυσε τη σύνδεση μεταξύ αρχιτεκτονικής, δημόσιου χώρου και ευρωπαϊκής πολιτιστικής πολιτικής. Η παρέμβασή του αντανάκλωσε μια ευρύτερη συναίνεση που προέκυψε σε όλη τη διάρκεια του συνεδρίου: ότι οι διαγωνισμοί αρχιτεκτονικού σχεδιασμού δεν είναι απλώς διαδικαστικές ασκήσεις, αλλά ουσιώδεις δημοκρατικοί και πολιτιστικοί μηχανισμοί μέσω των οποίων οι κοινωνίες διαπραγματεύονται το μέλλον του δομημένου περιβάλλοντός τους.

Σε όλες τις συνεδρίες, προέκυψε ένα κοινό μήνυμα: Οι Διαγωνισμοί Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού παραμένουν ακρογωνιαίος λίθος της υψηλής ποιότητας δημόσιας αρχιτεκτονικής στην Ευρώπη, αλλά απαιτούν ανανεωμένη πολιτική, νομική και επιχειρησιακή υποστήριξη για να παραμείνουν αποτελεσματικοί.

Οι ομιλητές ζήτησαν σαφέστερα κανονιστικά πλαίσια, δικαιότερους όρους σύναψης συμβάσεων, ισχυρότερη θεσμική συνεργασία και καλύτερες ψηφιακές υποδομές για να διασφαλιστεί η διαφάνεια και η προσβασιμότητα. Οι συζητήσεις υπογράμμισαν επίσης την ανάγκη εξισορρόπησης των μοντέλων σύναψης συμβάσεων που βασίζονται στην αποτελεσματικότητα με τη μακροπρόθεσμη αρχιτεκτονική και περιβαλλοντική ποιότητα.

ΜΕΡΟΣ Β΄: Γενική Συνέλευση του Συμβουλίου Αρχιτεκτόνων της Ευρώπης [ACE]

Τοποθεσία & Ημερομηνία Διεξαγωγής: Βρυξέλλες, 24 Απριλίου 2026
Ελληνική Αντιπροσωπεία: Δημήτρη Ξυνομηλάκη, Όλγα Πάππα, Όλγα Βενετσιάνου και Έλενα Λαϊνά

1. Εισαγωγή και Πλαίσιο της Συνάντησης

Η Γενική Συνέλευση του Συμβουλίου Αρχιτεκτόνων της Ευρώπης (ACE) πραγματοποιήθηκε στο συγκρότημα Royale Belge στις Βρυξέλλες, με στόχο την διαμόρφωση μιας κεντρικής πλατφόρμας διαλόγου για τη διαμόρφωση του μέλλοντος, του αρχιτεκτονικού επαγγέλματος, σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Υπό την προεδρία του νέου Προέδρου της ACE, Daniel Fügenschuh, η Συνέλευση συγκέντρωσε τα μέλη του Εκτελεστικού Συμβουλίου και σχεδόν 80 εκπροσώπους από ολόκληρη την Ευρώπη, με στόχο την ενίσχυση μιας ενιαίας φωνής για την προώθηση των στρατηγικών επιδιώξεων του οργανισμού.

Παράλληλα, διεξήχθη το διεθνές συνέδριο με αντικείμενο τους αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς (Architectural Design Competitions – ADCs) και τον καθοριστικό ρόλο τους στη δημιουργία ενός ποιοτικού, βιώσιμου και κοινωνικά προσβάσιμου δομημένου περιβάλλοντος στην Ευρώπη. Οι εργασίες επικεντρώθηκαν σε κρίσιμες πολιτικές προτεραιότητες που επηρεάζουν

άμεσα τον κλάδο, αναδεικνύοντας τη σημασία της συνεργασίας και της ανταλλαγής τεχνογνωσίας.

2. Ο Χώρος Φιλοξενίας: Το Κτήριο Royale Belge (“The Mix Brussels”)

Το συνέδριο φιλοξενήθηκε στο “The Mix Brussels”, το οποίο στεγάζεται στο πρόσφατα ανακαινισμένο κτήριο Royale Belge, ένα εμβληματικό δείγμα εταιρικής αρχιτεκτονικής και βελγικού μπρουταλισμού. Σχεδιασμένο αρχικά από τον διακεκριμένο Βέλγο αρχιτέκτονα René Stajveland σε συνεργασία με τον Γάλλο Pierre Dufau, το κτήριο ολοκληρώθηκε το 1970 ως έδρα της ομόνυμης ασφαλιστικής εταιρείας.

Μετά την πλήρη εγκατάλειψή του το 2017, το συγκρότημα περιήλθε σε κατάσταση εκτεταμένης φθοράς και ερείπωσης. Οι αρχικές του προσόψεις, κατασκευασμένες από μεγάλες γυάλινες επιφάνειες και χάλυβα Corten, παρουσίαζαν σοβαρά προβλήματα διαρροών, υγραποιήσεων (λόγω του μονού υαλοπίνακα) και θερμικής ανεπάρκειας. Παράλληλα, οι στέγες και οι βεράντες είχαν χάσει τη στεγανότητά τους, ενώ ο τεχνικός εξοπλισμός ήταν παρωχημένος και βασιζόταν αποκλειστικά στο μαζούτ.

Η σωτηρία και η επανάχρηση του κτηρίου βασίστηκαν σε μια υποδειγματική διαδικασία:

- **2018:** Η πόλη των Βρυξελλών χορηγεί άδεια ανακαίνισης στην κοινοπραξία επενδυτών "Souverain 25".
- **2019:** Το κτήριο και ο περιβάλλον χώρος κηρύσσονται προστατευόμενα στοιχεία της περιφερειακής πολιτιστικής κληρονομιάς.
- **Διαγωνισμός Σχεδιασμού:** Προκηρύσσεται διαγωνισμός με σκοπό την αναδιοργάνωση του χώρου και την εισαγωγή ενός μικτού προγράμματος χρήσεων (συνεδριακές εγκαταστάσεις, γραφεία, χώροι συνεργασίας, ξενοδοχείο, γυμναστήριο και εστιατόριο).
- **Υλοποίηση:** Το νικηφόρο έργο αποτέλεσε προϊόν συλλογικής προσπάθειας των γραφείων Caruso St John Architects (Λονδίνο), Bovenbouw Architectuur (Αμβέρσα), DDS+ Architects και Metzger et Associés Architecture (Βρυξέλλες). Γενικός ανάδοχος ήταν η CIT Blaton, ενώ η χρηματοδότηση υπήρξε αμιγώς ιδιωτική, προερχόμενη από την κοινοπραξία των εταίρων Cores Development, Urbicoon, Foresite και Ape.

Ο χώρος αποτέλεσε το ιδανικό πρακτικό παράδειγμα για τις θεματικές του συνεδρίου. Κεντρικός ομιλητής (keynote speaker) ήταν ο αρχιτέκτονας του έργου, Adam Caruso, ο οποίος ανέλυσε τις διαδικασίες παραγωγής υψηλής αρχιτεκτονικής ποιότητας, παρουσίασε σχετικά έργα του γραφείου του και σχολίασε τις δομικές αλλαγές που έχουν υποστεί οι αρχιτεκτονικοί διαγωνισμοί τα τελευταία 30 χρόνια.

Η Ελληνική εκπροσώπηση στις ομάδες εργασίας διαμορφώθηκε στην παρούσα φάση ως εξής:

- **κ. Όλγα Βενετσιάνου:** Ορίστηκε Πρόεδρος της ομάδας *Peer Learning Group on Architectural Awards* της Περιοχής 3 (Achieving Quality), με αντικείμενο την ανταλλαγή τεχνογνωσίας στη διοργάνωση Αρχιτεκτονικών Διαγωνισμών και τη θέσπιση αντικειμενικών ποιοτικών κριτηρίων, ώστε να ξεπεραστεί η λογική των μειοδοτικών διαγωνισμών. Επιπλέον, συμμετέχει στην ομάδα εργασίας *Digitalization* της Περιοχής 2 (Practice of the Profession), στην ομάδα *New European Bauhaus* της Περιοχής 3, καθώς και στις ομάδες *EU-Funded Projects* και *Third Countries* της Περιοχής 4 (Research and Development).
- **κ. Έλενα Λαϊνά:** Αποτελεί από το 2016 Ενεργό Μέλος (Active Member) στην ομάδα “*Environment and Sustainable Architecture*” ως Energy Expert στον κτηριακό τομέα. Αντικείμενο της ομάδας είναι η προώθηση της αρχιτεκτονικής ποιότητας μέσω τεχνολογιών εξοικονόμησης ενέργειας καθ’ όλο τον κύκλο ζωής των κατασκευών, καθώς και η διατύπωση των θέσεων των αρχιτεκτόνων για τις νομοθετικές πρωτοβουλίες της ΕΕ περί βιωσιμότητας.

Επιπλέον, επιλέχθηκε να συμμετάσχει στις Ομάδες Εργασίας “Urban Housing Transformation” (Περιοχή 3) και “EU-funded Projects” (Περιοχή 4).

Είναι σε εξέλιξη η διεύρυνση των ομάδων αυτών με την συμμετοχή και άλλων Ελλήνων συναδέλφων των οποίων τα ονόματα και οι ομάδες στις οποίες θα συμμετάσχουν πρόκειται σύντομα να ανακοινωθούν.

4. Συμφωνία Αμοιβαίας Αναγνώρισης (MRA) με τον Καναδά (Θέμα 4)

Παρουσιάστηκε η Συμφωνία αμοιβαίας αναγνώρισης προσόντων (MRA), η οποία επιτρέπει σε αρχιτέκτονες της ΕΕ να αποκτήσουν άδεια άσκησης επαγγέλματος στον Καναδά και αντίστροφα. Οι προϋποθέσεις βασίζονται σε κριτήρια προσόντων και εμπειρίας, απαιτώντας κατ' ελάχιστον 12 έτη συνδυαστικής εκπαίδευσης, κατάρτισης και επαγγελματικής εμπειρίας, ενεργή εγγραφή ή άδεια σε αντίστοιχο φορέα κράτους-μέλους, καθώς και αποδεδειγμένες γλωσσικές ικανότητες. (Σχετικός σύνδεσμος: [EU-Canada MRA](#)).

5. Ενημέρωση από Χώρες-Μέλη (Θέμα 7)

- **7.1 Κροατία & Αυστρία:** Παρουσίαση Πλατφόρμας Ανοικτού Λογισμικού για την εποπτεία ποιοτικών κριτηρίων σε αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς. Η πλατφόρμα στοχεύει στη διασφάλιση ποιότητας και διαφάνειας στις διαδικασίες προμηθειών, στη μακροπρόθεσμη ιχνηλασιμότητα και εύκολη ανάκτηση δεδομένων, στη λειτουργία τεκμηρίωσης/αρχαιοθέτησης έργων, στην καθιέρωση συνθηκών δίκαιου ανταγωνισμού, στην έγκαιρη ανίχνευση εξελίξεων και στον χρονικό προγραμματισμό. Αποτελεί παράλληλα ένα χρήσιμο εργαλείο για τις επιτροπές διαγωνισμών των περιφερειακών επιμελητηρίων.
- **7.2 Λιθουανία:** Η Ruta Leitanaite (Πρόεδρος του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων Λιθουανίας) παρουσίασε το συγχρηματοδοτούμενο από την ΕΕ πρόγραμμα *UREHERIT*. Πρόκειται για μια πολιτιστική πρωτοβουλία που βοηθά την Ουκρανία να προστατεύσει και να αποκαταστήσει την αρχιτεκτονική της κληρονομιά μετά τον πόλεμο, αντιμετωπίζοντάς την ως βασικό στοιχείο ταυτότητας και συλλογικής μνήμης για τη μελλοντική ανασυγκρότηση. (Σύνδεσμος: [Project UREHERIT](#)).
<https://ro3kvit.com/projects/project-ureherit>
- **7.3 Ηνωμένο Βασίλειο:** Παρουσίαση της μεθοδολογίας και εξέλιξης του *Προτύπου Κτιρίων Μηδενικών Εκπομπών Άνθρακα (Net Zero Carbon)*, ενός προαιρετικού προτύπου για νέα, υφιστάμενα και ανακαινιζόμενα κτήρια. (Σύνδεσμος: [NZC Buildings](#))
<https://www.nzcbuildings.co.uk/>

- **7.4 Σλοβακία:** Παρουσίαση της *Αρχιτεκτονικής Πολιτικής της Σλοβακίας (APS)*, η οποία στοχεύει στη βελτίωση της ποιότητας ζωής και στέγασης. Στην προετοιμασία συμμετείχαν το Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων Σλοβακίας, το Ινστιτούτο Αστικού Σχεδιασμού, η Σχολή Αρχιτεκτονικής STU στην Μπρατισλάβα και σχολές Σχεδιασμού Τοπίου. (Σύνδεσμος: [APS Slovakia](https://uupv.sk/en/aps)).
- **7.5 Φινλανδία:** Αναφορά στα προβλήματα αναγνώρισης πτυχίων αρχιτεκτονικής από τρίτες χώρες, καθώς και παρουσίαση του επετειακού προγράμματος για τα *150 χρόνια αρχιτεκτονικών διαγωνισμών στη Φινλανδία*, το οποίο περιλαμβάνει εκδηλώσεις, διαγωνισμούς και ειδικά άρθρα στον εγχώριο αρχιτεκτονικό τύπο.

6. Θεματικές Ενότητες & Συζητήσεις σε Στρογγυλή Τράπεζα (Round Tables)

Στο πλαίσιο του Θέματος 8, πραγματοποιήθηκαν συζητήσεις σε στρογγυλά τραπέζια για τις βασικές ενότητες του ACE (Πρόσβαση στο επάγγελμα, Άσκηση επαγγέλματος, Ποιότητα δομημένου περιβάλλοντος, Έρευνα & Ανάπτυξη), με ενεργό συμμετοχή των Ελληνίδων εκπροσώπων:

- **Round Table "Green Procurement" (Συμμετοχή κ. Ε. Λαϊνά):** Η κ. Λαϊνά ανέδειξε την πρόοδο της Ελλάδας ως προς την ενσωμάτωση των ευρωπαϊκών οδηγιών για τις δημόσιες συμβάσεις και τη βιωσιμότητα στην εθνική νομοθεσία, επισημαίνοντας ωστόσο ότι υπολείμαστε στην ορθή και ολοκληρωμένη εφαρμογή τους. Η συζήτηση εστιάστηκε στη σχέση ανταλλαγής (trade-offs) μεταξύ του αρχικού κόστους (upfront cost) και της μακροπρόθεσμης αξίας, στην ανάγκη υπέρβασης της «χαμηλότερης τιμής», στον καθοριστικό ρόλο της διεπιστημονικής συνεργασίας από τα πρώτα στάδια σχεδιασμού (αρχιτέκτονες, μηχανικοί, δημόσιοι φορείς, περιβαλλοντολόγοι) και στην αποφυγή του «greenwashing» μέσω μετρήσιμων στόχων και διαφάνειας.
- **Θεματική Ενότητα 3 - "Ποιότητα δομημένου περιβάλλοντος" (Συμμετοχή κ. Ο. Βενετσιάνου):** Ως πρόεδρος του Peer Learning Group, η κ. Βενετσιάνου συμμετείχε στη συζήτηση για τις προτεραιότητες της επόμενης διετίας σχετικά με τη στέγαση και τη βιωσιμότητα. Εξετάστηκε πώς οι πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την προσιτή κατοικία μπορούν να εγγραφούν ποιοτικά αποτελέσματα, οι πολιτικές για την επανάχρηση του υφιστάμενου κτιριακού αποθέματος και τη μετατροπή γραφείων σε κατοικίες (ως παραδείγματα κυκλικής οικονομίας), καθώς και οι μέθοδοι με τις οποίες ο ACE μπορεί να στηρίζει τους εθνικούς οργανισμούς-μέλη για να επηρεάζουν τις κυβερνήσεις τους σε επίπεδο Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

ΜΕΡΟΣ Γ': ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Για την ελληνική πραγματικότητα, τα πορίσματα των συναντήσεων παρουσιάζουν εξαιρετικό ενδιαφέρον και συνοψίζονται στα εξής κρίσιμα πεδία:

1. **Στεγαστική Πολιτική & Αστική Αναγέννηση:** Οι ευρωπαϊκές τάσεις για την προσιτή κατοικία και την επανάχρηση κτηρίων (όπως η μετατροπή γραφείων σε κατοικίες) απαντούν άμεσα στα προβλήματα των ελληνικών πόλεων, οι οποίες πιέζονται από την τουριστική εκμετάλλευση και διαθέτουν μεγάλο αριθμό ανεκμετάλλευστων ή εγκαταλελειμμένων ακινήτων.
2. **Μεταρρύθμιση Δημοσίων Συμβάσεων:** Η επικείμενη αναθεώρηση της Ευρωπαϊκής Οδηγίας μπορεί να αναδιαμορφώσει το τοπίο ανάθεσης έργων στην Ελλάδα, επιβάλλοντας ποιοτικά κριτήρια αντί για καθαρά οικονομικά. Η παρουσία της κ. Βενετσιάνου στην ομάδα "Achieving Quality" ενισχύει τις ελληνικές θέσεις προς αυτή την κατεύθυνση.

3. **Ψηφιακά Εργαλεία και Διαφάνεια:** Η πλατφόρμα της Κροατίας και της Αυστρίας αποτελεί από παράδειγμα προς μίμηση για τα περιφερειακά επιμελητήρια στην Ελλάδα, προσφέροντας εργαλεία τεκμηρίωσης και ποιοτικού ελέγχου στους διαγωνισμούς.
4. **Κλιματική Ουδετερότητα:** Το πρότυπο *Net Zero Carbon* του Ηνωμένου Βασιλείου, που υπολογίζει τόσο τη λειτουργική ενέργεια όσο και το ενσωματωμένο ανθρακικό αποτύπωμα των υλικών, αποτελεί οδηγό για τις υποχρεώσεις που θα αντιμετωπίσει η Ελλάδα έως το 2050. Η συμμετοχή της κ. Λαϊνά στην ομάδα *Environment and Sustainable Architecture (EAS WG)* διασφαλίζει τη μεταφορά αυτής της πολύτιμης τεχνογνωσίας στην ελληνική τεχνική κοινότητα.
5. **Δικτύωση και Χρηματοδοτήσεις:** Η ενδυνάμωση της συμμετοχής του ACE σε ευρωπαϊκά προγράμματα ανοίγει διαύλους πρόσβασης σε χρηματοδοτικά εργαλεία για την έρευνα και την αστική ανάπτυξη στην Ελλάδα.

Η δικτύωση αυτή αποτελεί κεφαλαιώδους σημασίας παρακαταθήκη, η οποία οφείλει να συνεχιστεί και να ενισχυθεί, ενδυναμώνοντας το εξωστρεφές αποτύπωμα της χώρας μας και τη συστηματική αλληλεπίδραση των Ελλήνων μηχανικών με τις ευρωπαϊκές και διεθνείς πρακτικές και εξελίξεις.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ ΥΛΙΚΟ & ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

Επόμενες Συναντήσεις (Θέμα 9):

- 26-27 Νοεμβρίου 2026, Βρυξέλλες
- 15-16 Απριλίου 2027, Βίλνιους

Χρήσιμες Ψηφιακές Εκδόσεις & Ιστοσελίδες (Θέμα 6 & Συνημμένα):

- Ετήσια Έκθεση ACE 2025 & Προοπτική 2026: [ACE Annual Report](#)
- Παρουσίαση 20 ετών ερευνητικών προγραμμάτων ACE: [Building Knowledge](#)
- Αρχιτεκτονικοί Διαγωνισμοί στην Ευρώπη: [ADCs in Europe](#)

- Το Γλωσσάρι του ARCH-E: [The ARCH-E Glossary](#)
- Εργαλείο Αξιολόγησης ADCs: [ADC Evaluation Tool](#)
- Δίκτυο ARCH-E: [ARCH-E Network](#)

Επισυνάπτονται:

1. Πρόγραμμα του Συνεδρίου
2. Η Κοινή Προκήρυξη ACE και UIA για τους Αρχιτεκτονικούς Διαγωνισμούς
3. Χρήσιμα sites :

<https://ace-cae.eu/adcs-in-europe/>

<https://ace-cae.eu/the-arch-e-glossary/>

<https://ace-cae.eu/adc-evaluation-tool/?type=architects>

<https://www.arch-e.eu/network>

Ετήσια έκθεση της ACE:

<https://ace-cae.eu/publication/new-ace-publication-ace-2025-annual-report-2026-outlook/>

Παρουσίαση των ερευνητικών προγραμμάτων στα οποία συμμετέχει η ACE:

<https://ace-cae.eu/publication/building-knowledge-20-years-of-ace-in-eu-funded-projects/>

Με εκτίμηση

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΞΥΝΟΜΗΛΑΚΗΣ

ΔΙΠΛ. ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ

Università degli Studi di Firenze - UniFI

Εκπρόσωπος ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ στο Συμβούλιο Αρχιτεκτόνων Ευρώπης (ACE)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΩΝ ΑΝΩΤΑΤΩΝ ΣΧΟΛΩΝ /

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ (ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ)

A.M. TEE 35665

ΤΗΛ. 6932760660

e-mail: xynomilakis@gmail.com

ΟΛΓΑ ΠΑΠΠΑ

ΔΙΠΛ. ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ

Εκπρόσωπος ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ στο Συμβούλιο Αρχιτεκτόνων Ευρώπης (ACE)